

Arstid eesliinil

Katrin Rehema – Eesti Arstide Liit

Katrin Rehema

Koroonaviiruse selgroog näib olevat murtud – vähemalt selleks korraks. Kokkuvõtete, analüüside ja järelduste aeg on alles ees, aga võib siiski välja öelda, et arstid ja tervishoiusüsteem said hakkama. Nii haiglates, perearstikeskustes kui ka kiirabis kohaneti kiiresti uute tingimustega. Rajati COVID-osakondi, puhtaid ja musti tsoone, korraldati töö ümber. Keegi ei teadnud, kas meil läheb nagu Lätis või nagu Itaalias. Pidime olema valmis. Seepärast ei ole mõtet ka nüüd rääkida, et kellelgi jäi töö tegemata – töötati just niimoodi nagu eriolukorras vaja.

Muidugi meil vedas, et piirangud kehtestati enam-vähem õigel ajal, inimesed käitused mõistlikult ja haiglad tippvõimsusi kasutama ei pidanudki. Tõsiselt pandi proovile Kuressaare haigla, kuid koos väikese välisabiga mandrilt tulid saarlased toime. Arstide liitki otsis vabatahtlikke ja hea oli näha, et kollegiaalsus pole vaid sõnakõlks.

Erilises olukorras selgus, kui vajalikud on mõned muidu vaat et „nähtamatud“ erialad. Infektsioonhaiguste arstid õpetasid väsimatult kolleege õigesti riietuma ja lahti riietuma, maski kandma ja käsi desinfitseerima. Nad tuletasid meelde unustatud vanu reegleid ja panid kirja uusi, koostasid juhendeid ja kohendasid ametnike kohmakusi. Enamasti tagasihoidlikul moel kaadri taga, nõutamata avalikku tähelepanu ja tunnustust, mida nad ometi väga vääriavad.

Pandeemia näitas kätte ja tuletas meelde ka meie meditsiinisüsteemi nõrgad kohad: pea olematud kriisivarud ja tööjõupuuduse. Õnneks saadi isikukaitsevahendeid juurde enne, kui need päris otsa lõppesid. Õnneks sai enamik riskirühma kuuluvaid kolleege turvaliselt kaugtööd teha. Ei paistnudki väga välja, et kolmandik meie arstikonnast on vanuses 60+. Õnneks ei olnud kõiki intensiivraviarste korraga oma töökohal vaja. Kolmandik neist ei pidanudki lahendama

dilemmat, kuhu oma mitmest töökohast minna ja kuhu minemata jätta.

Arstide liit tegi koos tervishoiutöötajate kutseliidu ja ödede liiduga valitsuse kriisikomisjonile, haiglate liidule ja haigekassale ettepaneku maksta tervishoiutöötajatele COVID-19-sse haigestumise korral haigushüvitist 100 protsenti töötasust, kehtestada hüvitised pikaajalise töövõime vähenemise ja surma korral ning tasuda eesliini töö eest palgakoeffitsiendiga kaks. Põhimõtteline otsus selleks ka tehti, konkreetseid lahendusi veel ootame.

Arstide koormusest, töö- ja puhkeaja normidest rääkides oleme ennegi kuulnud, et ega tervishoius ei saagi seadusi täita. Tavapärase ravi taastamisel leidsid mõned haiglahühid, et nüüd tuleks suvepuhkused ära jätta ja laupäeviti plaanilist tööd hakata tegema. Tuletame meie headele tööandjatele meelde, et töölepingu seadus ja kollektiivleping kehtivad endiselt. Arstide puhkusi ei saa tühistada lihtsalt sellepärast, et haigekassa leping võib täitmata jääda. See ei ole äkiline ja ettenägematu hädaolukord, mis haigla pankrotti ajaks. Pealegi on haigekassa lubanud, et esimesel poolaastal tegemata jääv osa kantakse üle teise poolaastasse.

Lahingu võitsime, kas ka sõja, see veel selgub. Sügisel võib tulla teine laine. Eesliini arstid vajavad kõigepealt puhkust, mitte uuele järjekordade likvideerimise esirindele saatmist. Järjekordade juures tasuks lisaks suurtele numbritele uurida ka sisu – näiteks kui paljud enne eriolukorda registreerunudest pärast eriolukorda veel eriarstiabi vajavad. Arstide liit näeb siin head võimalust arendada eriarstide ja perearstide koostööd. Haiglate koormust saaks vähendada, kui perearstid vaataksid uuesti üle ravivajaduse nendel patsientidel, kes olid eriarsti konsultatsioonile suunatud.